vliegend hert ©Benny Vanderhoydonck

Vlaanderen
is natuur

Projectoproep

Projectsubsidie Soorten 2023

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Inhoud

1. Inleiding **3**

2. Indiening **4**

2.1 Instapvoorwaarden 4
2.2 Doelsoorten 5
2.3 Aanvullende voorwaarden 13
2.4 Dossiersamenstelling 14
2.5 Procedure 14
2.6 Contact 14

3. Selectie, beoordeling, uitbetaling van de subsidie, uitvoering en rapportering **15**

3.1 Beoordelingscriteria en selectie: gladde slang, kamsalamander, boomkikker, knoflookpad, vroedmeesterpad, rugstreeppad, vleermuizen, hazelmuis, vliegend hert, weidevogels, vissen en grauwe klauwier 15
3.2 Beoordelingscriteria en selectie: patrijs en andere akkervogels 16
3.3 Berekening van de subsidie 16
3.4 Uitbetaling van de subsidie 17
3.5 Termijn van uitvoering en rapportering 17

1. Inleiding

De Projectsubsidie Soorten (PSS) ondersteunt de uitvoering van bepaalde maatregelen uit een aantal soortenbeschermingsprogramma's (SBP). Deze subsidie sluit mooi aan bij de mogelijkheden van de Projectsubsidie Natuur.

2. Indiening

Dien je project in via het standaardformulier en mail dit door naar subsidies.anb@vlaanderen.be.

Als je wil kan je eerst je projectidee aftoetsen bij de contactpersoon van het Agentschap voor Natuur en Bos voor jouw regio (zie 2.5.1). De contactpersoon kan je raad geven en begeleiden bij de opmaak van je dossier. Dien daarna je dossier volledig, kwaliteitsvol en onderbouwd in.

2.1 Instapvoorwaarden

Het projectvoorstel moet voldoen aan een aantal instapvoorwaarden om in aanmerking te komen voor een subsidie:

- De aanvraag wordt ingediend door een natuurlijk persoon, een privaatrechtelijk persoon of een lokaal bestuur1, als beheerder of namens de beheerder (gevolmachtigde).

  De aanvrager is ook de begunstigde. Als een gevolmachtigde de aanvraag indient, is de gevolmachtigde de aanvrager en ook de begunstigde. Als de aanvrager niet de eigenaar is, voegt de aanvrager ook een schriftelijk akkoord (volmacht) van de eigenaar(s) toe. Als de aanvrager de eigenaar is en het perceel verpacht, voegt de aanvrager ook een schriftelijk akkoord (volmacht) van de pachter van het perceel toe.

- Het project richt zich heel specifiek op een of meerdere ingrepen die het leefgebied van een aantal soorten versterken op percelen waarvan het hoofdgebruik zich niet expliciet richt op natuurbehoud. De soorten waarvoor deze projectsubsidie kan worden aangevraagd vind je terug onder § 2.2. De motivatie voor de maatregelen voor deze soorten die in aanmerking komen voor een subsidie volgt uit de analyse en doelstellingen van de vastgestelde soortenbeschermingsprogramma's (SBP).

- Uiteraard zijn maatregelen voor een soort maar zinvol als de soort op die plek of op een nabije, overbrugbare afstand voorkomt en als de maatregel op die plek voldoende kansen biedt op slagen.
  In een SBP worden de huidige en gewenste leefgebieden zo concreet mogelijk aangegeven. SBP's bakenen doorgaans ook actiegebieden af waarin maatregelen prioritair aan de orde zijn.

- Hoewel de geplande maatregelen kleinschalig zijn, moet het projectvoorstel zich richten op het ruimere lokale leefgebied van de soort in kwestie. Zo zal het aanleggen van bijvoorbeeld één poel om het leefgebied van de kamsalamander te versterken slechts een beperkte meerwaarde bieden. Het aanleggen van meerdere poelen, met landbiotoop, verspreid over percelen van een aantal verschillende eigenaars in een bepaald gebied, biedt veel meer garanties op een zinvolle investering en een aanzienlijke versterking van het leefgebied. Eén of enkele poelen kunnen wél versterkend werken als er een onmiddellijke, aangrenzende relatie is met bestaand leefgebied.

- De geplande maatregelen richten zich in het bijzonder op eenmalige ingrepen die een robuust leefgebiedsonderdeel voor een soort creëren. Dit wil zeggen dat de inrichting op zich voldoende functioneel kan blijven voor (richtinggevend) minstens 10 jaar, zonder dat daarvoor een specifiek, soortgericht en regelmatig beheer aan te pas hoeft te komen. Denk hierbij aan poelen, houtkanten, invliegopeningen voor vleermuizen in kerken, …

- Het totale bedrag dat voor subsidie wordt ingediend, bedraagt minstens 2.000 € incl. BTW.

- De subsidie wordt gebruikt voor concrete realisaties op het terrein (eenmalige inrichtingswerken, natuurontwikkelingswerken, achterstallig beheer als noodzakelijk onderdeel voor verdere inrichting, …).

1 Lokale besturen zijn: Vlaamse steden, gemeenten, OCMW's, kerkfabrieken, polderbesturen en wateringen, of de daarmee gelijkgestelden zoals autonome gemeentebedrijven, intercommunales, en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (zoals bedoeld binnen het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking; en waarvan een lijst beschikbaar is via http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo- Vlaanderen/intercomm/).

- Het project of de projectmaatregel kan niet bestaan uit het uitvoeren van wettelijke verplichtingen en mag niet in strijd zijn met de bestaande wetgeving.

- Projectkosten komen alleen in aanmerking als er geen andere, specifiek daarvoor bestemde subsidiemogelijkheden zijn binnen het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer en binnen andere subsidies van Natuur en Bos, zoals subsidies herbebossing en bebossing, groenjobs, natuurprojectovereenkomsten, … Voor Regionale Landschappen en Bosgroepen: maatregelen en personeelskosten die opgenomen zijn in de overeenkomst met de provincies.

- Je kan deze subsidie combineren met subsidies die vermeld worden in een andere wet of een ander reglement tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. Let wel: de gezamenlijke subsidies kunnen niet hoger zijn dan de totale kostprijs van de uitgevoerde inrichtingsmaatregelen. In de subsidieaanvraag wordt uitdrukkelijk vermeld of er beroep werd/zal worden gedaan op andere subsidies en om welk bedrag het gaat. Als hieruit blijkt dat de gezamenlijke subsidies meer dan 100% van de totale kostprijs van de uitgevoerde maatregelen bedragen, wordt de Projectsubsidie Soorten pro rata bijgesteld. Je kan deze subsidie niet combineren met andere subsidies voor investeringen zoals vermeld in Hoofdstuk 3 van het BVR van 14 juli 2017.

- Bij opdrachten die uitgevoerd worden door een aannemer gebeurt de berekening op basis van de werkelijke kosten van de opdracht. Bij opdrachten die uitgevoerd worden in eigen regie gebeurt de berekening op basis van de werkelijke kosten exclusief de personeelskosten. In beide gevallen komt de aankoop van machines die nodig zijn bij de ontwikkeling en/of uitvoering van het project niet in aanmerking voor een subsidie, de huur van deze machines wél.

- De werken starten uiterlijk in het jaar na het jaar waarin de subsidie werd toegekend en worden beëindigd uiterlijk drie jaar na de toekenning van de subsidie.

2.2 Doelsoorten

Deze projectsubsidie wil een katalysator zijn voor de maatregelen die voor een soort werden vastgelegd in een vastgesteld SBP. Het gaat weliswaar om een beperkte selectie van soorten met vastgesteld SBP. Ook komen niet alle maatregelen uit de weerhouden SBP's in aanmerking voor deze subsidie. Per SBP werd vastgelegd welke maatregelen in aanmerking komen.

De verschillende SBP's kan je raadplegen op www.natuurenbos.be/sbp.

2.2.1 Gladde slang: ontsnipperingsmaatregelen, corridors, stapstenen, …

De leefgebiedvereisten van de gladde slang zijn heel specifiek zodat het behoud van de kern van de populaties moet verzekerd worden door voor deze terreinen een natuurbeheerplan op te stellen waarin het soortgericht beheer wordt vastgelegd. Maatregelen voor de soort die hiermee niet of onvoldoende kunnen worden afgedekt, gaan over het verbinden van populaties en ontsnippering binnen een leefgebiedcomplex zelf.
Maatregelen voor deze soort die in aanmerking komen voor een subsidie gaan dan ook over het creëren van stapstenen (schuilplaatsen) en ontsnipperingsmaatregelen (reptitunnels, reptiducten, …).

2.2.2 Kamsalamander: leefgebied, corridors, stapstenen

De leefgebiedvereisten van de kamsalamander sluiten nauw aan bij wat een klassiek kleinschalig landbouwlandschap op zwaardere bodem te bieden heeft/had: een mix van graslanden, houtkanten en poelen. Lang niet alle resterende populaties zijn daardoor binnen natuurgebied te vinden. Voor de instandhouding van alle populaties buiten (of in de rand van) natuurgebieden is het dus ook nodig om te investeren in het versterken van het landbiotoop (hagen, houtkanten, ruigte, …) nabij voortplantingspoelen en in de aanleg van clusters aan voortplantingspoelen zelf.

Om populaties kamsalamander met elkaar te verbinden, zijn gelijkaardige maatregelen opportuun: hagen, houtkanten, nu en dan eens een stapsteen met een poel, …
Maatregelen die in aanmerking komen voor een subsidie richten zich op een leefgebiedcluster (zowel versterken van het leefgebied als versterken van de interne connectiviteit binnen de cluster) of op het realiseren van (een stuk van) een corridor tussen populaties.

gladde slang ©Marc Slootmaekers

2.2.3 Boomkikker: focus op corridors en stapstenen

De boomkikker heeft een niet al te intensief, maar wel gericht beheerd leefgebied nodig: voldoende zonbeschenen bosrand en ruigtes nabij visvrije voortplantingspoelen. Kernpopulaties van deze soort worden dan ook prioritair binnen natuurgebieden voorzien met een natuurbeheerplan waarin het correcte beheer van het leefgebied vastgelegd is.

Boomkikkers zijn ook behoorlijk mobiel, er zijn dus geleidende structuren in het landschap nodig om uitwisseling van individuen mogelijk te maken tussen gescheiden populaties. Corridors en stapstenen in het tussenliggende gebied onder de vorm van hagen, houtkanten, bosjes en hier en daar een tussenliggende poel zijn daarvoor nodig.
Maatregelen die in aanmerking komen voor een subsidie richten zich op het realiseren van (een stuk van) een corridor tussen populaties.

2.2.4 Knoflookpad: focus op voortplantingspoelen, corridors en stapstenen

Dit padje is erg veeleisend als het over de landbiotoop gaat: voedselarme terreinen met open, los zand in combinatie met bloemrijke graslanden en kleine landschapselementen. Zo'n landbiotoop vraagt behoorlijk wat beheer. Dat kan het best verzekerd worden door voor zulke terreinen een natuurbeheerplan op te stellen. Over de voortplantingsbiotoop is deze soort wat minder kieskeurig zolang het maar visvrij en niet te voedselrijk is. Het aanleggen van bijkomende voortplantingspoelen is weliswaar maar zinvol in de buurt van de bestaande relictpopulaties en als er geschikt landbiotoop in de buurt is. Waar de soort voorkomt in landbouwgebied kunnen ook keverbanken een nuttige maatregel zijn: deze verhoogde ruggen bieden een onverstoorde schuilplaats en kunnen ook geleidend werken tussen verschillende leefgebiedonderdelen.

2.2.5 Vroedmeesterpad: focus op het versterken van het leefgebied zelf

De vroedmeesterpad is een warmteminnende soort die zich overdag verschuilt in holtes en spleten en 's nachts op de blote grond of in de ijle vegetatie op jacht gaat. Populaties vroedmeesterpad bevinden zich vaak buiten natuurgebieden, in een stedelijke omgeving, in de buurt van oude groeves of in structuurrijk landbouwgebied (vaak met graften). De resterende populaties zijn erg klein geworden zodat in eerste instantie moet ingezet worden op het versterken van deze populaties door het voorzien van een optimaal landbiotoop (stapelmuurtjes, steenhopen) nabij geschikte voortplantingspoelen.
Verbindingen zijn op korte termijn nog niet aan de orde omdat de populaties nog te klein en te kwetsbaar zijn. Voor de lokale uitbreiding van de populatie kan uiteraard wel naar een grotere cluster/densiteit van landbiotopen en voortplantingspoelen worden gestreefd.

2.2.6 Rugstreeppad: focus op de relictpopulaties in de Leemstreek

De rugstreeppad is een soort die houdt van kale grond, pioniervegetaties en poelen met weinig vegetatie. Het leefgebied geschikt houden voor de soort vraagt dan ook een behoorlijk goede beheeropvolging . Een natuurbeheerplan leidt dit in goede banen.

Een aantal populaties rugstreeppad die van oudsher in een akkerlandschap leefden, komen voor op de grens van Vlaams-Brabant en Limburg. Landbiotoop is er te vinden in graften, taluds en bermen; voortplantingspoelen in karrensporen en tijdelijke erosieplassen. Deze populaties staan sterk onder druk en kunnen ook niet uitwijken naar natuurgebieden in de buurt. Maatregelen voor voortplantingspoelen en landbiotoop komen voor deze populaties in aanmerking voor subsidies.

2.2.7 Vleermuizen: focus op het duurzaam inrichten van kolonieplaatsen in gebouwen en van kleine overwinteringsobjecten, en het versterken van hun connectiviteit.

Vleermuizen zijn een soortenrijke groep met een heel divers gebruik van het landschap. Een aantal plaatsen zijn duidelijk aan te wijzen als knooppunt, waar grotere aantallen vleermuizen langere tijd en jaar na jaar gebruik van maken: kolonie- en overwinteringsplaatsen. Deze bevinden zich zowel in bomen als in gebouwen. Voor de verblijfplaatsen in bomen moet er binnen de natuurbeheerplannen voldoende aandacht zijn voor bossen en de passieve bescherming van bomen/bomenrijen via het natuurdecreet.

knoflookpad ©Yves Adams / Vilda

De inrichting en het beheer van overwinteringsobjecten (winterverblijven in gebouwen) worden bij voorkeur in een natuurbeheerplan vastgelegd. Ook de onmiddellijke omgeving van een overwinteringsobject is belangrijk voor het goed functioneren ervan. Het beheer van het overwinteringsobject maakt dus best onderdeel uit van het beheerplan van het natuurlijke element én de natuurlijke structuur waarin het ligt. Voor subsidies voor zo'n project kan je een aanvraag indienen via de Projectsubsidie Natuur (PSN). Wanneer overwinteringsverblijven geen onderdeel uitmaken van een aaneengesloten beheerd terrein (bv. een bunker op een klein restperceel) kan de inrichting ervan wél in aanmerking komen voor deze soortensubsidie op voorwaarde dat in het projectvoorstel gemotiveerd wordt dat er garanties zijn op duurzame inrichting en duurzame geschiktheid van de omgeving.

De focus van deze subsidie bij de vleermuizen richt zich in het bijzonder op vleermuiskolonies in gebouwen. Het gaat dan over het verbeteren van het gebouw(onderdeel) zelf én het verbeteren van de connectie van het verblijf met de omgeving (versterken van vliegroutes). Daarnaast komt ook de inrichting van kleinere overwinteringsobjecten (aangevuld met het versterken van de connectiviteit ervan met het omliggende landschap) in aanmerking, als een duurzame instandhouding van het object als overwinteringsplaats en de omgeving kan gemotiveerd worden.

2.2.8 Hazelmuis: focus op verbindingen en stapstenen tussen de populaties

De hazelmuis komt in Vlaanderen nog slechts op enkele plaatsen voor. Deze soort houdt van structuurrijke bosranden en lichte bossen, brede houtkanten en struwelen. Het beheer van het leefgebied moet op een correcte en gefaseerde manier gebeuren en wordt dan ook best via een natuurbeheerplan uitgevoerd.
De soort verlaat de dekking amper. Om de verschillende populaties terug met elkaar in contact te brengen, zijn ecologische verbindingen in de vorm van brede houtkanten noodzakelijk. Daarbij kunnen ook stapstenen zoals kleine bes-/notenrijke bosjes worden ingebouwd.

2.2.9 Vliegend hert: leefgebied versterken, naburige populaties verbinden

Het vliegend hert komt vaak voor op plaatsen met (voormalig) hakhout. Dit zijn vaak bosranden, tuinen in bosrijke omgeving of holle wegen met een snel opwarmende bodem. De structuren die het leefgebied van de soort vormen zijn vaak erg versnipperd qua eigendom of beheer. Deze percelen zijn vaak eerder een tuin of berm. Bij het beheer staat dan ook eerder een tuin- of bosbeheer of een functie als verkeersberm

centraal. Een soortgericht en afgestemd beheer over meerdere, aangrenzende percelen kan bestaan uit het voorzien van broedhopen, het herstellen van het aaneengesloten karakter van de (hak)houtstructuur, en het afstemmen van het beheer onder de verschillende eigenaars/beheerders van het leefgebied.

Maatregelen die in aanmerking komen voor een subsidie zijn het versterken van het leefgebied door het uitvoeren van achterstallig beheer door onder andere het afzetten (hakhout) van de vegetatie van holle wegen/taluds/graften of het uitvoeren van achterstallig beheer van oude hoogstamboomgaarden, de aanleg van broedhopen als zowel leefgebied als stapsteen, en de aanleg van kleine landschapselementen (KLE's) en hagen als corridor.

2.2.10 Weidevogels: inrichtingsbeheer op gebiedsniveau en aanleggen van kleinschalige waterinfrastructuur

De projectoproep richt zich op de inrichting van optimaal weidevogelgebied voor de broedvogelsoorten wulp en grutto en doortrekkers regenwulp en kemphaan.

Voor deze doelsoorten mikt de projectoproep op kleinschalige eenmalige ingrepen die de kwaliteit van het leefgebied verbeteren:
- aangepast waterpeilbeheer (plaatsen van stuwtjes, drempels in functie van opstuwing, verondiepen van grachten, ...)
- nieuwaanleg én herstel van kleinschalige 'waterinfrastructuur', eventueel bijkomend gericht op vasthouden en bufferen. Volgende infrastructuur komt in aanmerking:
  - greppels, laantjes, slenken, plas-dras zones
  - weidepoelen
  - ondiepe waterplassen
  - plas-drasgebieden/wetlands
- eenmalige ingrepen voor het herstel en/of behoud van de landschappelijke openheid op gebiedsniveau (verwijderen van storende factoren voor weidevogels zoals solitaire bomen, overjarige ruigtes en struiken)
- achterstallig beheer van perceelsgrachten, inclusief vergoeding voor het verplaatsen van rasters zodat begrazing kan ingeschakeld worden om oevervegetaties laag te houden en compartimentering van het weidevogelgebied door hoge rietkragen en bosopslag te vermijden
- vaste predatierasters

Projectvoorstellen kunnen in de actiegebieden van het SBP weidevogels, de vogelrichtlijngebieden die aangemeld zijn voor regenwulp en/of kemphaan en/of waar er specifieke natuurdoelen voor deze twee soorten werden beslist in de S-IHD-besluiten.

kwartelkoning ©Lars Soerink

2.2.11 Grote en kleine modderkruiper, beekprik en rivierdonderpad: focus op herstel van natuurlijke, structuurrijke waterlopen door kleinschalige eenmalige ingrepen

Met de acties die voorgesteld worden in de SBP's voor deze vissoorten mikken we op de verdere verbetering van de waterkwaliteit, het structuurherstel van waterlopen, een aangepast waterloopbeheer en het verbinden van geïsoleerde populaties door het oplossen van vismigratieknelpunten.
Binnen de projectoproep ligt de focus op structuurherstel van waterlopen (inclusief maatregelen die specifieke gradiënten creëren) en maatregelen die de connectiviteit van het leefgebied verhogen.

Maatregelen voeren best de acties/actieplannen van de SBP's uit, de doelenkaarten, acties uit stroomgebied-beheerplannen, ... Het gaat over eenmalige ingrepen.
Voor kleine modderkruiper, beekprik en rivierdonderpad mikt de projectoproep op:
- kleinschalige hermeandering
- aanleg winter/zomerbedding met ruimte voor natuurlijke ontwikkeling van flora en fauna
- inrichten van extensief beheerde, robuuste oeverzones langs beken
- verruwen van de beekbedding door inbreng van natuurlijke/streekeigen materialen (bij voorkeur dood hout), dat al dan niet dient als oplossing voor vismigratieknelpunten
- verwijderen van bestaande harde oeversteviging en herinrichting als meer natuurlijke oever (inclusief eventuele aanplanting van beekbegeleidende houtige aanplantingen)
- aantakken van poelen en lager gelegen zones die (periodiek) overstroombaar zijn (te bekijken in functie van de vissoort)
- aanleg van vispaaiplaatsen binnen de beekbedding (paairiffels: relatief ondiepe (20-50 cm) grindbankjes en -banken met een licht hogere stroomsnelheid (20-80 cm/s).

Voor grote modderkruiper kijken we naar volgende maatregelen:
- aantakken/connecteren van grachten op voorwaarde dat daar geen andere vissoorten zoals giebel of karper in voorkomen
- inrichten van grachten en poelen: verflauwing van oeverprofielen met het oog op plas/dras zones, diepere zomerrefugia (zie SBP)
- aanleg van vispaaiplaatsen (ondiepe, vegetatierijke zones in poelen, grachten, ...)

Projectvoorstellen zijn mogelijk in de actiegebieden van de SBP's, de aangemelde habitatrichtlijngebieden en/of waar er specifieke natuurdoelen werden beslist voor deze soorten in S- IHD-besluiten.

beekprik ©Rollin Verlinde

otter ©Adobe Stock

2.2.12 Otter: focus op verbindingen en stapstenen tussen de populaties

Otter is een goeie indicatorsoort voor de natuurlijke kwaliteit van waterrijke gebieden. Otters leven vooral in het water, maar verplaatsen zich ook vaak langs oevers. Wanneer oevers doodlopen op een duiker of koker zullen otters eerder de weg oversteken dan doorheen de duiker zwemmen. Dit maakt ze kwetsbaar om aangereden te worden. Omdat otters een heel groot leefgebied gebruiken, bevindt een groot deel van het leefgebied zich buiten de kerngebieden van het Vlaamse gebiedsgerichte beleid. Dat maakt otters erg kwetsbaar in ons versnipperd landschap.

Omdat de otterpopulatie in Vlaanderen nog erg klein is, is het belangrijk om sterfte in het verkeer zoveel mogelijk te voorkomen en proactief werk te maken van ontsnippering van waterlopen. Daardoor kan de soort bij de herkolonisatie van Vlaanderen op een vlotte en veilige manier beschikken over voldoende leefruimte, met veilige verbindingen tussen foerageergebieden en schuilplaatsen. De kans op faunaslachtoffers door aanrijdingen met weg- en treinverkeer of door verdrinking neemt ook af. Maatregelen ten gunste van deze paraplusoort hebben ook positieve effecten voor andere diersoorten van de grote riviervalleien en soort(groep) en met een gelijkaardig ecoprofiel zoals bever.

De projectoproep focust hierbij op het ontsnipperen van gemeentelijke weginfrastructuur en waterlopen in beheer van polders en wateringen, lokale besturen en provincies.

Mogelijke maatregelen zijn:
- aanbrengen van looprichels in duikers

- vervangen van bestaande duikers door een ecoduiker
- aanleg van kleine faunatunnels
- snelheidsremmende maatregelen en wildsignalisatie
- begeleidende rasters (otterproof)
- heraanleg van oevers met plasdras en brede oeverzones met riet, hoge zeggen, bramen en struweelvormende struiken. Dat kan onder de vorm van stroken of overhoekjes langs waterlopen, maar bij voorkeur over aanzienlijke oppervlaktes (≥ 1ha), die jaarrond voldoende dekking (op een veilige vluchtafstand) bieden. Dergelijke vegetaties mogen zich ook op enkele honderden meters van de oever bevinden, op voorwaarde dat er een permanente verbinding is met onder andere ruige houtkanten en een rietzoom.. Een natuurbeheerplan leidt dit in goede banen.

- aanleg van kunstmatige schuilplaatsen in oevers in aansluitende dichte oevervegetaties die als dagrustplaats voldoende groot zijn om ook buiten het vegetatieseizoen niet door de mens verstoord te worden
- verhogen van structuurkwaliteit van de waterloop bijvoorbeeld het plaatselijk verhogen van het beekbodempeil en ruimte voor hermeandering. Mogelijke maatregelen vind je ook onder § 2.2.11 vissen.

Projectvoorstellen kunnen ingediend worden in de voorgestelde actiegebieden van het ontwerp-SBP: regio Antitankgracht en de Vlaamse delen van Schelde- en Maasvallei. De ruimtelijke focus ligt daarbij prioritair op de plaatsen waar al otters voorkomen en op de corridors die de soort vanuit deze gebieden kan benutten.

2.2.13 Grauwe Klauwier: focus op aanleggen van permanente ecologische structuren in het landbouwlandschap

Grauwe klauwieren broeden in kleinschalige, gevarieerde, halfopen tot open cultuurlandschappen met een rijke flora en fauna waar structuurrijke vegetaties van doornstruwelen, bosjes en alleenstaande struiken domineren. Bloemrijke hooilanden met veel doornhagen in de buurt behoren in Vlaanderen tot de belangrijkste broedbiotopen. Deze structuurrijke landschappen hebben een hoge biodiversiteit en zijn een bron van voedsel met onder andere amfibieën, reptielen, grote insecten, …

Een belangrijk onderdeel van het SBP is het creëren van bijkomend leefgebied voor de soort door het aanleggen en herstellen van kleine landschapselementen zoals houtkanten, houtwallen, hagen, poelen, bomenrijen, bosjes, struwelen, … in kansrijke gebieden.

Je kan projectvoorstellen indienen als deze zich situeren binnen de actiegebieden van het SBP, binnen de voor de soort aangemelde SBZ of op eventueel andere locaties als de soort er al aanwezig is.

Omdat de soort een groot territorium heeft, is het belangrijk dat projectvoorstellen ofwel een voldoende groot schaalniveau hebben ofwel andere initiatieven/reeds ingerichte gebieden (bv. optimalisatie van private percelen in de buitenrand van natuurgebieden) aanvullen.

2.2.14 Patrijs en andere akkervogels: aanleggen van permanente ecologische structuren in het landbouwlandschap

De huidige landbouwpraktijken kunnen vaak niet meer voldoende voorzien in de basisbehoeftes van akkervogels: nestgelegenheid en een jaarrond aanbod aan voedsel en dekking. Sinds 2008 worden in Vlaanderen specifieke beheerovereenkomsten ingezet om de verdere achteruitgang van de akkervogelpopulaties te stoppen. Het is inmiddels duidelijk dat deze overeenkomsten niet volstaan om op alle basisbehoeftes tegelijk in te spelen. De basis-biodiversiteit in het landbouwlandschap is onvoldoende om de beheerovereenkomsten snel en goed te laten renderen.

patrijs ©Adobe Stock

De beheerovereenkomsten akkerfauna van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) gelden ook enkel in afgebakende beheerzones. In het bijzonder voor patrijs is het zo dat een groot deel van de populatie zich buiten deze afgebakende zones bevindt, zodat extra middelen nodig zijn om ook buiten deze gebieden de patrijzenpopulatie, en parallel ook andere kleinwild- en akkervogelpopulaties die mee profiteren van dezelfde maatregelen, te ondersteunen.

Onder andere hagen, houtkanten, graften, ruigtes en struwelen vormen de ruggengraat van de basis-biodiversiteit in het landbouwlandschap: ze voorzien jaarrond dekking en voedsel en bieden vele soorten ook nestgelegenheid. Het verdwijnen van heel wat van deze structuren uit het landbouwlandschap heeft zeer sterk bijgedragen aan de achteruitgang van de akkervogelpopulaties in Vlaanderen. Dit gebeurde door rechtstreeks leefgebiedverlies, door versnippering van de overblijvende structuren, die zo gevoeliger werden voor verstoring en predatie.

Om de populaties akkervogels te ondersteunen, zijn dus zowel tijdelijke als permanente ecologische structuren nodig in het landschap. Nieuwe kleine landschapselementen en langdurige ecologische infrastructuur in het landbouwgebied, als leefgebied voor akkervogels en als ondersteuning van het ecologische rendement van eventuele tijdelijke maatregelen in de buurt (beheerovereenkomsten, wildakkers, ...) staan in deze projectoproep centraal. Deze projectoproep sluit daarbij mooi aan bij initiatieven die tijdelijke ecologische meerwaarde bieden, zoals beheerovereenkomsten.

Deze projectsubsidie focust op:

- De realisatie van nieuwe kleine landschapselementen zoals onder andere heggen, houtkanten, struwelen en struikgroepjes.
- De omvorming van gebiedsvreemde, hoog opgaande veldbosjes in open landschap naar inheemse doornstruwelen. Het gaat in dit geval niet om historische veldbosjes die doorgaans landschapsecologisch goed ingepast zijn (vaak in kwel- of bronzones) maar om eerder lukraak in het relatief recente verleden aangeplante groepjes bomen en struiken die sindsdien fors zijn opgeschoten (bv. sparrenbosjes).
- De aanleg en instandhouding voor minstens 10 jaar van voldoende ruime hoeken of stroken van akkers of weilanden zonder landbouwbewerkingen die zich kunnen ontwikkelen tot verruigd grasland of lage ruigte. Deze ruigere structuren in het landschap zorgen voor dekking, broedgelegenheid én voedsel. Een eventuele maaibeurt, na 15 augustus, om de drie tot 4 jaar is mogelijk om voldoende structuur en variatie in de strook te behouden. Deze structuren worden aangelegd op zinvolle locaties voor akkervogels, dus niet in de schaduw van een bosrand, op een natte strook langs een beek, ...
- Overige ecologische structuur met een duidelijke meerwaarde voor akkervogels: een open oproep naar innovatieve voorstellen van 'op het terrein'. De jury bekijkt of deze voorstellen geschikt zijn.
  Deze projectoproep richt zich in het bijzonder op zinvolle gebieden voor patrijs en andere akkervogels. Als het project wordt uitgevoerd buiten de kernzones voor beheerovereenkomsten voor akkerfauna, moet dit duidelijk omschreven en gemotiveerd worden in het projectvoorstel.

2.3 Aanvullende voorwaarden

- In gebieden waar op 1 of meerdere terreinen die niet in eigendom zijn van de begunstigde, werken worden uitgevoerd, moeten de eigenaars steeds schriftelijke overeenkomsten tekenen.
- Bij het ontvangen van de subsidie verbindt men zich ertoe om de aangelegde kleine landschapselementen in stand te houden volgens het principe van een voorzichtig en redelijk persoon.
- Volgende maatregelen of kosten worden uitgesloten:
  - de aankoop van machines die nodig zijn bij de ontwikkeling en/of uitvoering van het project komen niet in aanmerking voor een subsidie, de huur van deze machines wél
  - kosten voor voorafgaand onderzoek/studie, waaronder ook archeologienota of bodemonderzoek en opmaak van een technisch verslag of bodemattest volgens de OVAM-regelgeving (staalnames en analyse, opmaak verslag of rapport)

2.4 Dossiersamenstelling

De aanvraag van de subsidie dien je uiterlijk tegen 31 mei 2023 in bij het Agentschap voor Natuur en Bos aan de hand van het standaardformulier. Dit formulier mail je door naar subsidies.anb@vlaanderen.be.

2.5 Procedure

- 15/03/2023: lancering van de projectoproep
- Vanaf 15/03/2023 (optioneel): leg je projectidee voor, met mogelijkheid tot overleg/coaching met de aanspreekpunten van Natuur en Bos voor jouw regio (zie 2.5.1).
- 31/05/2023: uiterste datum om je projectvoorstel in te dienen
- 31/05/2023 – 01/10/2023: beoordeling van de projecten en administratieve behandeling van de selectie door de Inspecteur van Financiën en beslissing door de minister. Natuur en Bos deelt de beslissing mee aan de indiener van de projectvoorstellen. De begunstigde verneemt dan ook het maximale bedrag van de projectsubsidie.

2.6 Contact

2.6.1 Bij inhoudelijke vragen

Antwerpen:
daniel.josten@vlaanderen.be (M 0499 94 91 35)

Oost-Vlaanderen:
ann.derycke@vlaanderen.be (M 0473 85 46 33)

West-Vlaanderen:
ann.derycke@vlaanderen.be (M 0473 85 46 33)

Noord-Limburg:
katleen.vandenbergh@vlaanderen.be (M 0496 08 14 88)

Zuid-Limburg:
nico.verwimp@vlaanderen.be (M 0499 94 21 81)

Vlaams-Brabant:
nico.verwimp@vlaanderen.be (M 0499 94 21 81)

2.6.2 Bij administratieve vragen

subsidies.anb@vlaanderen.be

3. Selectie, beoordeling, uitbetaling van de subsidie, uitvoering en rapportering

3.1 Beoordelingscriteria en selectie: gladde slang, kamsalamander, boomkikker, knoflookpad, vroedmeesterpad, rugstreeppad, vleermuizen, hazelmuis, vliegend hert, weidevogels, vissen en grauwe klauwier

De subsidieaanvragen die in aanmerking komen voor een subsidie worden beoordeeld volgens deze beoordelingscriteria:

- Bondige beschrijving hoe de acties bijdragen tot de instandhouding van de soort (5 punten):
  - o In welke mate draagt het projectvoorstel bij aan het realiseren van de S-IHD of de uitvoering van het Soortenbeschermingsprogramma (SBP) voor de soort?
  - o Wat is de link tussen het project en het leefgebied van de lokale populatie van de soort die het project wil ondersteunen?

- Duidelijk actieplan (5 punten):
  - o Heldere beschrijving van acties, gekoppeld aan budget en tijdslijn
  - o Conform SBP

- Kosteneffectiviteit (5 punten)

3.2 Beoordelingscriteria en selectie: patrijs en andere akkervogels

De subsidieaanvragen die in aanmerking komen voor een subsidie worden beoordeeld volgens onderstaande beoordelingscriteria:

- Bondige beschrijving hoe de acties bijdragen tot de instandhouding van de soort(en) (5 punten):
  - In welke mate draagt het project zinvol bij aan het versterken van het leefgebied van de lokale populatie van de patrijs?
  - In welke mate draagt het project bij tot het versterken van het leefgebied van andere akkervogels?

- Duidelijk actieplan (5 punten):
  - Heldere beschrijving van acties, gekoppeld aan budget en tijdslijn.
  - In welke mate bieden de acties een structurele ecologische meerwaarde op lange termijn?

- Kosteneffectiviteit (5 punten)

- Samenwerkingen tussen verschillende eigenaars van verschillende percelen om zo bij te dragen tot een robuuster leefgebied

Aan de hand van deze quotering worden de aanvragen gerangschikt van hoog naar laag. Subsidies worden eerst toegekend aan het project met de hoogste score, vervolgens aan het project met de tweede hoogste score enzovoort tot zover het beschikbare budget reikt.

3.3 Berekening van de subsidie

De berekeningsbasis van de projectsubsidies zijn de weerhouden projectkosten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd. De projectsubsidie bedraagt 70% van dit bedrag.

3.4 Uitbetaling van de subsidie

Het bedrag wordt uitbetaald via een betaalaanvraag bij het Agentschap voor Natuur en Bos en na het opleveren van de werken.
Voeg zeker volgende bewijsstukken toe:

- een of meerdere facturen waarop het subsidiedossiernummer vermeld is door de uitvoerder van de werken, met daarbij de betalingsbewijzen

- uittreksel uit de (analytische) boekhouding van alle relevante boekingen voor dit project (niet van toepassing voor aanvragers die als natuurlijke persoon de projectsubsidie verkregen en facturen ontvangen op persoonlijke naam)

- vermelding van alle vergunningen, machtigingen of toelatingen die nodig zijn voor de uitvoering van het project

- alle relevante stukken (bestek, publicatie, proces-verbaal van opening, offertes, gunningsverslag, uitvoeringsverslag met meetstaat, proces-verbaal van oplevering, verslag van boetes en straffen en eventuele andere relevante stukken) om aan te tonen dat de wet op de overheidsopdrachten werd gerespecteerd. Vermeld zeker het dossiernummer van het subsidiedossier op alle stukken. Voeg eventueel ook motiveringsstukken toe waarom deze wetgeving niet van toepassing zou zijn.

- Als de wetgeving overheidsopdrachten niet van toepassing is: voeg een verklaring toe dat er drie offertes zijn aangevraagd.

Samen met de betaalaanvraag voor het saldo van de projectsubsidie bezorgt de begunstigde een inhoudelijk eindverslag en een financieel eindrapport.

Het inhoudelijke eindverslag wordt opgesteld op basis van een modelformulier dat je terugvindt op de website van Natuur en Bos. Dit verslag bevat minstens volgende gegevens:

- een volledige weergave van de bereikte resultaten, vergeleken met de gewenste resultaten zoals vermeld in de goedgekeurde projectsubsidieaanvraag
- een beknopte beschrijving van de activiteiten binnen het project
- foto's van de realisatie

Het financiële eindrapport bevat minstens volgende gegevens:

- een gedetailleerde financiële eindafrekening
- een staat van alle inkomsten en uitgaven voor het project op basis van een analytische boekhouding; of als de aanvrager de projectsubsidie als natuurlijke persoon verkreeg en facturen op persoonlijke naam ontvangt: een staat van alle inkomsten en uitgaven
- indien relevant de gegevens over andere subsidies die goedgekeurd zijn of waarvan de aanvraag nog loopt voor de werken die in deze aanvraag vermeld werden

Het Agentschap voor Natuur en Bos kan op basis van het inhoudelijke eindverslag een terreincontrole uitvoeren.

3.5 Termijn van uitvoering en rapportering

De uitvoering van het project start ten vroegste na de officiële goedkeuring van het project en uiterlijk in 2024. De geplande werken zoals beschreven in het ministeriële besluit volgend op de goedkeuring, moeten volledig uitgevoerd zijn uiterlijk 3 jaar na toekenning van de subsidie. Ten laatste zes maanden na afloop van het project en uiterlijk 37 maanden na toekenning van de subsidie wordt de betaalaanvraag ingediend, samen met het inhoudelijke eindverslag en het financiële eindrapport.

grauwe kiekendief ©Yves Adams / Vilda